

Зоран Ђурић

LOW RIDER

R.Z. Paуа је, по свим стандардима и показатељима, аутентична легенда града у којем није рођен, али где се тотално остварио као Првосвештеник Хедонизма. О томе сведочи и историјски верификован податак да је у разним фазама свога живота био познат и као “Mister Soul“, “Cool Cat“ и “Златни Баштован“ - титуле које је умео да носи са стилем својственим славним soul мајсторима из шездесетих, којима је титулисање било омиљени хоби. Један од разлога због чега јунак овог текста ужива такав (култни) статус лежи управо пред вашим очима.

Ослобођени прецизније жанровске одређености - као израза академског комерцијализма - ови радови функционишу као корице књига које још нису написане, али и као омоти компакт-дискова на којима је музика из славних (винилних!) времена Црне Америке; као помало артифицијелне стриповске визије, али и као екстравагантне дуплерице хај-тек и ло-фај магазина.

Користећи се парадоксалном синтезом cut-up метода и наративно-кохерентне монтаже, R.Z. Paуа се потврђује као иконокласт који преферира ауру коју зраче иконе - нарочито оне из митомански естетизованог света тврде порнографије и тврде идеологије.

Заправо, на страну артикулисана ауторска експресија, оно што овде видимо јесу спонтано пробрани фрагменти из дневника Ходајуће Психоделије. У њима препознајемо све непроспаване ноћи, оматореле од сећања на раскалашну забаву; сва бдења уозбиљног, средовечног детета, што се копрца у бесмислу тзв. практичне стварности; све тајне ритуале који се обављају испод жмиркаве стоне лампе са прогорелим абажуром.

Као стамени брђанин и задрти јужњак, R.Z. Рауа креира свој визуелни арт са истим пионирским жаром, наивним и радозналим, који су поседовали они који су откривали прве чари стробоскопа, диско-кугле и осталих магичних помагала за ритмично претапање шаренолике музике и црно-беле светлости у клубовима где су се људи миксали сами са собом, убеђени да се миксују са сопственом епохом.

Пајин концепт се заснива на импровизацији која поштује правила блуза и свинга али упорно покушава да их примени на би-бап композицију. Или, радикалнијим речником казано, као да усред фри-џез авангардусања убаците класичну поп мелодију - чисту, лепу и дефинисану од првог до последњег тона.

Оно што посебно фасцинира јесте ауторов третман компјутера: Паја их користи на начин који призива у сећање звучне слике првих синтисајзера у истински иновативној ери Стивија Вондера, или не мање изазовне ефекте првих електричних клавира у време када је Херби Хенкок још увек сањао да буде озбиљан али ситуиран џез пијаниста. Наравно да ова поређења нису нимало произвољна: лично сам, не једном, гледао како Паја додирује тастатуру на исти онај "прчкави" начин како је Телонијус Монк додиривао дирке изнајмљеног клавира. Можда зато његов арт делује као невини експеримент са не тако невиним значењима: двосмислено и дијаболично, субверзивна мистерија отвореног краја - све је то присутно, понекад дискретно, а понекад врло транспарентно. Као да се R.Z. Рауа боји да нешто од његових опсесија не промакне *јосмајрачу* - анонимном странцу и случајном сапутнику у путовању на крај ноћи. Вероватно отуда у овим приказанима толико чисто литерарних референци. Онај ко пожели да проникне у Пајин каталог откриће буљук чешких, пољских и руских писаца - од већ признатих класика до опскурних имена, познатих само врсним зналцима. Од њих је, чини се, преузео осећај за детаље који опевају раскош ништавила. Примећује се да аутор воли да ствара барокну празнину коју препушта публици да је попуњава својом маштом, страстима и предрасудама - вођена ауторовом хировитом жељом да комуницира са свим постојећим традицијама лепе уметности, истовремено не остајући веран нити једној од њих. Зашто? Зато јер не жели да уметност зароби живот, нити да се живот полакоми и постане надобудна имитација уметности.

"Логичка грешка" којој нас подвргава R.Z. Рауа, одбацујући рационално просуђивање као непотребну арбитражу, сугерише нам да се питање укуса не може сводити на толерантни интелектуализам. Другим речима, оно што истински занима Пају јесте порив да створи посвете сопственој љубави за оним што неки називају "подземни арт", док неки други сматрају да се ради о "прљавом пороку", смештеном изван сваке регуларне уметничке амбиције.

Нема описивања, само набрајање. Уколико пожелите тако нешто онда све ово у шта зурите може да буде каталог, семплер, миксета, или водич кроз прах и пепео урбаног мита какав још постоји једино у предграђима провинцијских полуградова.

Наглашена чулна апстракција води нас у нека прохујала (одувана!) времена храбре модерности, када су се кроз разломљене слике, налик девијантним огледалима, причале туђе приче - а у којима се, упркос свему, могла препознати наша досадна судбина. Код R.Z. Рауе аутоиронија није замаскирана "вишком значења". Напротив, она је раскринкана схизофреном стилизацијом која не жели да бира између "hot" и "cool".

Целовит поглед на свет резултира функционалним илустрацијама кошмара тог истог света који перманентно покушавају да нам продају као нужно зло и свету тајну у којој нема места за Светог Грала. Моћ је стварна, профит је симбол духовности, манипулација је закон опстанка - а забава је оно што претекне, отпад за маргиналце. Е, R.Z. Рауе је из те крвне групе, сувише маргиналне и сувише ретке да би је стрпали у било који постојећи гето.

Није ни чудо што ове компјутерске креације одбијају да буду класификоване, сортиране или на било који начин обележене и описане некаквим вербалним тумачењима. Напросто не постоји ЗОО за тако ретку зверку. Иако он сам никада не би признао да је у претходним реченицама препознао себе. Ех, то тако личи на њега. Само што се игра овде не завршава. И ко је тај што ће се усудити да сву ову јебено проживљену заједницу назове игром?